

شناسه	مقررات و رویه اجرایی	تاریخ	
عنوان	بررسی موضوع ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی		
مرجع طرح موضوع	انجمن صنعت ساختمان		
شرح دستور	طرح اصلاح قانون بیمه کارگران ساختمانی توسط مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۹ ارائه شد. در این طرح که تمرکز آن بر اصلاح ماده (۵) قانون بیمه کارگران ساختمانی بود پس از ذکر نارسایی قوانین گذشته پیشنهاد شده بود تا حق بیمه کارفرمایان به ازای هر مترمربع سطح زیربنا، معادل یک و دو دهم درصد (۱/۲٪) قیمت روز زمین محل صدور پروانه با توجه به کاربری‌های مختلف تعیین شده در پروانه، موضوع تبصره (۳) ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحیه سال ۱۳۹۴ محاسبه و متقاضی پروانه به حسابی که سازمان تأمین اجتماعی تعیین کرده، واریز کند. با توجه به آنکه هزینه‌های ساخت‌وساز در برخی موارد افزایش چشمگیری یافت که منجر به اعتراض جدی گردید، همین امر سبب شد طرح اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی» مجلس مطرح گردد. طرح مذکور نیز پس از تصویب در مجلس و تأیید توسط شورای نگهبان، با عنوان «قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۲۲ لازم الاجرا شد. شایان ذکر است که در این مصوبه معیار تعیین «سهم بیمه مالک» بیست و هفت و نیم درصد (۲۷/۵٪) مجموع عوارض صدور پروانه تعیین گردید که با تصویب هیئت وزیران تا (۳۰٪) قابل افزایش است.		
	با اصلاح ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی مقرر گردید با تصمیم هیئت وزیران، سرمایه‌گذاران و سازندگان مبلغی را تا سقف ۳۰٪ مبلغ عوارض پروانه‌های ساختمانی بابت حق بیمه کارگران ساختمانی به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نمایند. این در حالی است که مبلغ عوارض پروانه خود تابعی از ضرایب متعدد شهرسازی از جمله تراکم پایه و مجاز، ضریب طبقات، درصد سطح اشغال و دیگر پارامترهای طرح‌های تفصیلی است و همچنین این ضریب در مناطق مختلف و با توجه به کاربری‌های مختلف متفاوت است. در نتیجه این مبلغ بدون هرگونه ارتباط با میزان کارگر مورد استفاده تعیین می‌شود و به هیچ عنوان مبنای علمی برای تعیین سهم کارفرمایی حق بیمه کارگران ساختمانی نمی‌باشد.		
	برخلاف هدف اولیه قانون، در عمل سازوکار اجرایی آن نتوانسته به طور مؤثر منافع نیروی کار و کارفرمایان را تأمین کند و برخلاف سایر صنایع که کارفرمایان موظف به ارائه لیست ماهانه بیمه کارکنان هستند، در صنعت ساختمان مبنای محاسبه این هزینه بر عوارض پروانه‌های ساختمانی استوار است. این امر نه تنها سبب تبعیض در نحوه بیمه‌پردازی می‌شود، بلکه اصول عدالت و شفافیت در حمایت از نیروی کار را نیز نقض می‌کند.		

جداکردن رابطه کارگر و کارفرما و تأمین بخشی از سهم حق بیمه کارگر به صورت مستقل، موجب شده است که به دلیل انتفاع مالی ناشی از این مابه‌التفاوت، برخی از افراد که کارگر نیستند نیز خود را به صف بیمه کارگران ساختمانی اضافه کنند تا از این مزیت بهره مند شوند.	
❖ ایرادات و مشکلات مطروحه: ۱. این امر موجب تحمیل بار مالی سنگین در ابتدای شروع ساخت و ساز می شود و قیمت تمام شده را نیز به شکل محسوسی تحت تأثیر قرار می دهد. به واقع صنعت ساختمان به طور کامل از دیگر صنایع مستثنی شده و با شیوه ای بدون مبنا و تبعیض آمیز، ساز و کار بیمه نمودن نیروی کاری مرتبط با آن تعریف شده است. ۲. اثر مرکب و تصاعدی افزایش عوارض و رشد نرخ بیمه باعث افزایش چند مرحله ای هزینه های ساخت و ساز می شود که بیش از مجموع تأثیرات جداگانه این دو عامل است. این موضوع می تواند به رکود بیش از پیش در ساخت و ساز، کاهش اشتغال و سرمایه گذاری، و افزایش قیمت مسکن منجر شود. ۳. این رویه برخلاف سایر بخش های اقتصادی و تولیدی کشور، یک استثنا در صنعت ساختمان محسوب می شود و منجر به تحمیل بار مالی سنگین در آغاز پروژه های ساختمانی شده است. این هزینه اضافی، به طور مستقیم بر قیمت تمام شده ساختمان تأثیرگذار بوده و قدرت رقابت پذیری سازندگان را کاهش و فشاری مضاعف را به مصرف کننده نهایی وارد می کند. ۴. در تحلیل نیروی کار مورد نیاز پروژه های ساختمانی، یکی از چالش های مهم، تنوع گسترده در شیوه های ساخت و مشخصات فنی ساختمان ها است. در واقع، ساختمان ها صرفاً با معیار زیربنا قابل تحلیل نیستند؛ بلکه پارامترهای فنی متعددی مستقیماً بر تعداد و میزان تخصص نیروی کار تأثیر می گذارند. بنابراین، روش فعلی که صرفاً بر اساس زیربنای ناخالص و بدون در نظر گرفتن این ویژگی های فنی، میزان حق بیمه را محاسبه می کند، یک ساده سازی غیرمنصفانه از واقعیت پیچیده صنعت ساختمان است. این رویکرد منجر به تخصیص نادرست هزینه ها و بار مالی نامتناسب بر پروژه هایی می شود که به دلایل فنی نیاز به نیروی انسانی در آن متفاوت است. ۵. دریافت حق بیمه کارگران ساختمانی در شکل فعلی آن بدون ارائه خدمت یا تعهد واقعی بوده، و مشروعیت شیوه فوق الذکر (به صورت مقطوع و پیشاپیش، بدون بیمه شدن واقعی کارگران و بدون تضمین ارائه خدمت) کاملاً نادرست و غیر شفاف می باشد.	ایرادات و مشکلات مطروحه
• کارگروه های تخصصی کمیته حمایت از کسب و کار مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۲۶ و ۱۴۰۴/۰۸/۱۴ با موضوع "چالش های ناشی از محدودیت های اجرایی بخشنامه اخیر سازمان تأمین اجتماعی درخصوص تقسیط حق بیمه کارگران ساختمانی و مغایرت آن با بند (د) ماده (۵) قانون بیمه های اجتماعی کارگران ساختمانی" و "بررسی ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی" به درخواست انجمن صنعت ساختمان با حضور نمایندگان از اتاق بازرگانی ایران، اتاق تعاون، اتاق اصناف، سازمان امور مالیاتی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت	نظرات کارشناسی و جمع بندی جلسه کارگروه تخصصی

حقوقی رئیس جمهور، سازمان تامین اجتماعی، قوه قضائیه، وزارت راه و شهر سازی، کانون عالی کارفرمایی ایران و انجمن صنعت ساختمان در محل اتاق بازرگانی ایران برگزار و مقرر شد: با توجه به ابهام موجود بر روی برداشت متفاوت درخصوص بند (د) ماده ۵ قانون کارگران ساختمانی استعلامی از معاونت حقوقی رئیس جمهور گرفته شود. و در نهایت نظر به اینکه اجرای نادرست قانون فوق منجر به بروز مشکلاتی گردیده است، می توان پیشنهاد نمود که بعد از پاسخ استعلام فوق و پس از تجمیع نظرات بخش خصوصی در ارتباط با اصلاح ماده ۵ قانون کارگران ساختمانی نامه ای به شورای مقررات زدایی سازمان تأمین اجتماعی به جهت تنظیم چهارچوب های مورد نظر ارسال گردد.	
• مکاتبه ای با شماره نامه ۱۰/۱/۹۰۱۱/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۷/۲۱ با جناب آقای سالاری مدیرعامل محترم سازمان تامین اجتماعی صورت گرفت و پاسخ آن سازمان با شماره ۵۰۰/۱۴۰۴/۳۳۴۰ مورخ ۱۴۰۴/۱۱/۲۰ به شرح ذیل می باشد: - در صورت درخواست متقاضی پروانه ساختمانی، سازمان تامین اجتماعی مکلف است حق بیمه سهم کارفرمایی را در زمان صدور پروانه ساختمانی <u>حداکثر تا مدت سه سال</u> و بدون دریافت سود تقسیت نماید. از اینرو و علیرغم اینکه منابع مالی حاصل از اجرای قانون یاد شده، دارای کسری قابل توجهی در تامین سهم کارفرمایی کارگران ساختمانی مشمول قانون موصوف بوده و تکافوی تعمیم و گسترش حمایت های قانونی تامین اجتماعی به کارگران ساختمانی فاقد پوشش بیمه ای را نمی نماید، لیکن به سبب تکلیف قانونی، درخواست های تقسیت واسله در چارچوب شیوه نامه تقسیت بررسی و اقدام لازم در این خصوص صورت می پذیرد. • مکاتبه ای به جهت اخذ استعلام از معاونت حقوقی رئیس جمهور به شماره ۲۷/۱۳۰۶۶/ص مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۰۴ صورت گرفت و پاسخ آن معاونت محترم با شماره نامه ۳۰۱۱ مورخ ۱۴۰۵/۰۱/۳۰ به شرح ذیل می باشد: «در صورت درخواست متقاضی دریافت پروانه، سازمان تامین اجتماعی <u>مکلف است</u> حق بیمه سهم کارفرما را در زمان صدور پروانه ساختمانی <u>حداکثر تا مدت سه سال</u> و بدون دریافت سود، تقسیت نماید.» لذا اولاً: اصل بر تکلیف سازمان تامین اجتماعی درخصوص تقسیت حق بیمه سهم کارفرما می باشد؛ ثانیاً: تعیین مدت تقسیت می بایست بر اساس معیارهای شفاف، قابل سنجش و منطقی مشخص گردد و الزامی به اعطای مهلت سه ساله کامل به همه متقاضیان ندارد.	مهم ترین اقدامات صورت گرفته توسط دبیرخانه
۱. به جای محاسبه حق بیمه از حالت سهم درصدی از عوارض پروانه ساخت، حق بیمه کارگران ساختمانی بر اساس ارائه لیست بیمه توسط کارفرمایان به صورت ماهانه محاسبه و پرداخت شود، درست همانند رویه ای که در سایر صنایع و مشاغل اعمال می شود. ۲. سازمان تأمین اجتماعی به موجب قانون، آیین نامه را براساس حداقل میزان کارگر مصرفی به ازای هر متر مربع زیربنا برای ساخت ساختمان ها با کاربری های مختلف با همکاری وزارت راه و شهرسازی تعیین نماید و حق بیمه سهم کارفرما را مشابه سایر کارگاه ها، بر مبنای دستمزد اعلام شده و طبق نرخ های مصوب قانون تأمین اجتماعی مطالبه و وصول نماید.	پیشنهاد دبیرخانه

۳. در صورت درخواست متقاضی دریافت پروانه، سازمان تامین اجتماعی <u>مکلف است</u> حق بیمه سهم کارفرما را در زمان صدور پروانه ساختمانی <u>حداکثر تا</u> مدت سه سال و بدون دریافت سود، تقسیط نماید. در واقع مهلت تقسیط به میزان اعتبار پروانه ساختمانی باشد مشروط بر آنکه این مهلت بیش از سه سال نشود.	
➤ بخشنامه تنقیح، تلخیص و تجمیع سازمان تامین اجتماعی به شماره ۱۰۰۰/۹۹/۱۰۲۱۰ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ بند (۶-۵): طبق تبصره (۱) ماده (۵) قانون مزبور چنانچه متقاضی پروانه ساختمانی توانایی پرداخت حق بیمه ساختمانی را بصورت یکجا نداشته باشد، سازمان می بایست حق بیمه ساختمانی را بر مبنای حق بیمه سهم کارفرما در زمان صدور پروانه ساختمانی تا مدت سه سال و بدون دریافت سود تقسیط کند، لذا واحدهای اجرایی می توانند بر مبنای درخواست متقاضی، مدت اعتبار پروانه ساختمانی و با ملحوظ داشتن مبلغ حق بیمه محاسبه شده نسبت به تقسیط بدهی حداکثر در ۱۸ قسط ماهانه اقدام نماید. تقسیط حق بیمه ساختمانی از ۱۹ تا ۳۶ قسط ماهانه صرفاً با مجوز اداره کل استان و با رعایت منابع و مصارف بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی امکان پذیر و تقسیط حق بیمه ساختمانی با واریز ۱۵ تا ۲۵ درصد از حق بیمه از سوی متقاضی به عنوان پیش قسط (با توجه به میزان حق بیمه متعلقه) و صدور گواهی مربوطه بلامانع خواهد بود. توجه: تقسیط حق بیمه به شرح فوق با دریافت مدارک و مستندات از جمله اسناد مالکیت ملک مورد نظر و اخذ تضامین (ضمانت نامه معتبر بانکی یا چک صیادی یا سفته) امکان پذیر می باشد.	فهرست مهم ترین مستندات و مدارک پشتیبان